

Kanaän' s bloesems oftewel melk en honing.¹

Ralph Venning (1621-1674)

vertaald door J.W. Wind

Kanaan's bloesems oftewel melk en honing.

Bevattende een verzameling van vele ervaringen, spreuken en uitspraken, welke eertijds gevarieerd maar nu alfabetisch opgetekend ten behoeve voor de lezers door Ralph Venning.

Psalm 119: 103 Hoe zoet zijn de woorden in mijn gehemelte!

Zoeter dan honing in mijn mond! Ja, Psalm 19:10 dan de druppels van honingraat.

Londen gedrukt door T.C. Voor John Rotwell

at the fountain in Gold Smiths

Row in Cheap- Side (1658).²

¹Vertaald uit het Engels R. Venning, *Canaans Flowers or Milk and Honey* (1658).

a collation of many christian experiences sayings and sentences which were formerly miscellaneously but are now alphabetically printed for the benefit of the reader.

²Het voorwoord van John Rotwell is door mij (JWW) weggelaten.

Abrahams geloof en vrees

Oftewel de Dialoog tussen God en Abraham

Abrahams geloof, Hebr. 11:17,18,19

Abrahams vrees, Gen. 22:12

Hij vreesde God, maar was niet angstig voor God.

Zijn geloof was geheel *beproefd* maar zeker geheel niet moe

geworden, maar verheugd als een sterke man om zijn wedloop te lopen, die zeer bewonderenswaardig was, als we bedenken wat voor mitsen en maren, wat voor tegenzin en bezwaren Abraham gehad zou hebben, toen God Abraham verzocht heeft door te zeggen:

God

Abraham Mijn dienaar, Mijn vriend, waar ben je?

Kom, luister naar Mij en voer mijn bevelen uit” tot welke Hij sprak:

Abraham

Zie mij aan, Hier ben ik spreek Heere, ik ben Uw dienaar

hoor: Ik sta geheel en al onder uw bevelen en dienst.

Doe met mij en wat van mij is wat U goed dunkt, als U mij gebied te gaan ik zal gaan.

En wanneer U mij beveelt te komen, ik zal komen.

Wat U maar vraagt om te doen ik zal het doen.

God

Toen zei God: Neem nu je zoon, uw enige zoon Izaäk die je liefhebt en ga naar het land *Moria* en offer hem daar als een brandoffer op één van de bergen, die Ik je zal aanwijzen.³

Abraham

Hij deed het niet, maar wellicht zou hij hebben gesmeekt:

Waarom o Heer, U bent gezegend in U zelf, U hoeft eigenlijk niets.

U verlangt geen offer, anders zou ik het U geven.

U verheugt zich niet in brandoffers.

Waarachtig Heere, Uw offers zijn een verbroken en een berouwvol hart, welke ik gewillig offer; veracht niet maar wil het aanvaarden.⁴

³Gen. 22: 1, 2.

⁴Venning gaat hier een mogelijke gedachtewereld van Abraham invoeren. V. is ervan bewust datgene wat hij gaat invoeren niet in het Woord van God staat, maar hij kan een geestelijke strijd indenken en wil de lezer dit niet onthouden.

V. is bewust van zijn invulling als hij schrijft: “Hij deed dit niet, maar wellicht zou hij hebben gesmeekt.”

God

Maar God sprak: Offer uw zoon.

Abraham

Heere, als U een offer wilt dan is geheel mijn kudde rundvee en kudde schapen tot Uw dienst.

Een lange tijd na deze uitspraak zei *Arauna* dit tegen

David) hier zijn mijn ossen als brandoffer en de dorsmachine en de andere machine voor het hout; al deze dingen zal ik gewillig aan de Koning geven, opdat de Heere, mijn God het zou aanvaarden.⁵

God

Nee, vrees God, ik zal geen stier nemen uit uw huis, noch een geit uit uw schaapskooi; elk dier van het veld behoort mij toe en het vee op de duizend heuvels.

Ik ken al de vogels op de bergen en de wilde dieren op het veld, die Mij toebehoren.

Al zou ik hongerig zijn ik zou

hen niet noemen. De gehele wereld behoort Mij toe en haar volheid.

Zou ik het vlees van ossen eten en het bloed van

geiten drinken? Nee Abraham, nee, maar offer uw Zoon.⁶

Abraham

Het is waar, U bent daar boven en hij die offert prijst U, eert U en daarvoor doet U een beroep op ons om de dankzegging aan God te offeren en onze geloften in de grote Vergadering aan de Allerhoogste te betalen :

Aanvaard mijn dank. Ik zal U in hoge mate danken.

Ontvang deze geloften als deel van de schuld,

ik zal U meer en meer plechtig beloven en betalen.

God

nee, vrees God, niets anders dan uw zoon, offer Abraham offer uw zoon.

⁵Zie 2 Sam. 24 (*JWW*).

⁶Zie ook psalm 50: 11-13.

Abraham

HEERE indien u het vlees van een mens wilt hebben om het te laten offeren en zijn bloed uit te laten gieten neem dan één van mijn dienaren, roep mijn zonden dan niet in herinnering en dood Zijn zoon, maar spaar mijn zoon.

God

Neen, vrees God, offer je zoon op.

Abraham

Heer, indien U een zoon wilt, neem Ismaël spaar mijn Izaak.

God

Nee, vrees God, neem uw zoon zelfs Izaäk.

Abraham

Heer, hij is mijn enige zoon, hij heeft geen broer, noch zijn er nu geen zonen in Sara's schoot, Heere.
Ik smeeik alleen dit, spaar mijn enige zoon.

God

Nee, vrees God, neem alleen uw enige zoon.

Abraham

Waarom Heere, ik heb hem slechts een kleine tijd gehad
Als U hem wilt nemen, goede HEERE, laat mijn Izaak en ik samen nog een tijd met elkaar doorbrengen.

God

Neen, vrees God, neem hem nu.

Abraham

Maar HEERE, ik heb hem zodanig lief, dat wanneer ik Izaak neem dat ik dan mijn eigen leven neem, welke zo zeer met het leven van de jongen verbonden is. Wanneer U hem wegneemt, dat U

mijn grijze haren met droefheid in het graf doet afdalen.⁷

God

Goed , vrees God, Ik weet dat u hem liefhebt.
Maar moet u mij niet meer liefhebben?
Offer deze zoon, deze enige zoon, deze Izaak die u liefhebt.

Abraham

Maar Heere, hoewel u rechtvaardig bent, wanneer ik mijn zaak bij U bepleit.
Laat mij toch met U spreken over Uw inzichten. Wat zullen de goddelozen zeggen,
wanneer zij vernemen dat U zich in bloed verheugt en Uw dienaren hun
kinderen voor U moeten offeren? Heere wie zal U dienen op deze wijze?

God

Wel, vrees God, Ik neem alleen datgene wat van Mij is en Ik mag doen
wat van Mij is wat Ik behaag. Datgene wat Ik geef, dat mag Ik ook nemen.
Het moet u niets schelen wat de wereld zegt, maar wat *Ik* zeg.
En Ik zeg: Offer uw zoon.

Abraham

Maar Heere, heeft U mij dan niet bevolen om niet te doden
en moet ik dan mijn handen in bloed drenken en dan nog wel mijn eigen bloed?
O ik zou gelukkig zijn, indien mijn eigen bloed in plaats van zijn bloed gegeven worden!
O Izaak, Izaak, mijn zoon Izaak. Moge God het dan behagen dat ik voor hem sterf, O
Izaak mijn zoon, mijn zoon!
Heere hoe kan dit stand houden tegenover Uw wet welke U mij gegeven heeft?

God

Abraham, vrees God, zulke dingen zijn totaal niet rechtvaardig
en niet door Mij gewild.
Maar wat gewild is door Mij is daarom ook rechtvaardig.
Abraham, weet je dan niet dat ik kan intrekken en uitzonderingen kan maken?
Dit is wat Ik zeg omdat dan ook te doen.
Wie toch deze dat hij de Raad met woorden zonder kennis
verduistert?
Omgord nu gelijk een man de lendenen.
Treff hem, dood hem.

⁷Doet denken aan de uitspraak van Jacob als hem gevraagd wordt om Benjamin, de jongste zoon van Jacob, met Ruben naar Egypte mee te laten gaan. Gen 42: 38: Maar hij (Jacob) zei: "Mijn zoon zal niet met jullie meetrokken, want zijn broer is dood en alleen hij is overgebleven. Als hem een ongeluk overkomt op de weg die jullie zullen gaan, dan zullen jullie mijn grijze haar met verdriet in het graf laten neerdalen." Vgl. ook Gen. 44: 29, 31.

Heb Ik je het niet bevolen, dood hem.
Heb Ik je het niet bevolen?
Wees moedig en wees een zoon van dapperheid,
ga en offer uw zoon.

Abraham

Maar goede HEERE, U heeft deze uitzondering gemaakt
wanneer U de man/ mens deed aanwijzen wat goed en welgevallig is in Uw ogen.
U zou niet willen dat hij zijn eerstgeborene voor zijn overtreding, noch de vrucht
van zijn lichaam voor de zonde van zijn ziel zou geven.

Maar recht te doen, barmhartigheid lief te hebben en nederig te wandelen
met zijn God en te gehoorzamen (U zegt het zelf) is toch beter dan offerande
en te luisteren dan het vet van de rammen?⁸

God

Wel nu, vrees God, gerechtigheid doen (o wonderlijk!) barmhartigheid te tonen en
nederig wandelen met uw God ís luisteren en gehoorzaam zijn.

Abraham

Nadat ik het overzie heb ik mij voorgenomen om tegen de HEERE te spreken.
Wat ik nu zou willen zeggen: Heere, hij is de zoon van de
belofte, in wie (U hebt het zelf gezegd) alle naties van de aarde gezegend zal zijn;
nu HEERE als hij sterft, en als een kind zonder kinderen sterft, waar blijft dan de
zegening waarover U zelf spreekt?⁹

God

Goed Abraham, vrees God, breng tot uitvoer datgene wat Ik gebied
en Ik zal ten uitvoer brengen wat Ik beloof.
Hoe staat het met Abraham, die nooit zwak was in geloof
en zelfs niet zijn eigen lichaam in aanmerking nam noch
dat van Sarah toen het 'dood' was.¹⁰
Hij die niet wankelde door ongeloof zo zeker en waarachtig als Ik het zeg,
maar die sterk was in geloof
en Mij ere toebracht, en die volledig overtuigd was van dat wat Ik had beloofd
ook in staat was om het uit te voeren en die niet teleurgesteld was in zijn hoop,
hoewel hij tegen alles in gehoopt heeft.¹¹

⁸Combinatie van Bijbelteksten waaronder Micha 6: 8 en 1 Sam 15: 22 (JWW).

⁹Hier bedoelt Venning Izaäk mee. Zie ook belofte van de Heere aan Abram in Gen 12.: 3 “In u zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden.”

¹⁰Nor Sarahs when 't was dead.

¹¹And was not disappointed of his hope, though against hope.

Zie ook Romeinen 4: 18 “En hij heeft tegen alles in gehoopt en geloofd dat hij een vader van vele volken zou

Gaat die Abraham Mij nu in twijfel trekken?

Ken je niet Mijn naam en zou je niet in *Mij* je vertrouwen stellen?
Ben Ik niet de HEERE, die onveranderlijk is?
Als Ik het gezegd heb dan zal het toch niet overgaan?¹²
Is er iets te zwaar voor God?¹³
Ben Ik niet in staat om mensen uit stenen op te wekken?

Om Kinderen van Abraham op te wekken?
Kan Ik niet tot dorre beenderen spreken:Leef!
Je hebt hem (dat is Izaäk, *JWW*) ontvangen vanuit de dood in een mensengedaante & als Izaak in het graf zou liggen, zou Ik die de Opstanding uit de dood ben, niet kunnen zeggen: Izaak kom tevoorschijn, sta op en wandel, opdat je vader jou mag ontvangen met dubbele vreugde?¹⁴
Zeggende: Izaäk mijn zoon, die dood was (ja,die twee keer dood was) is levend geworden,
Abraham offer je zoon.¹⁵

Abraham

O Dierbare Heer,sinds ik slechts stof en as ben heb ik mij voorgenomen om tegen U te spreken,
O Heere wees toch niet boos, als ik nogmaals spreek, indien ik het voor elkaar zou kunnen krijgen (o dat ik het voor elkaar zou kunnen krijgen) om Izaak levend te redden, sta mij toe U te smeken.¹⁶
Hoewel ik niet de priester ben, laat mijn hand niet op hem neerkomen.
Hoe kan ik de dood van het kind aanzien!
Goede Heer, laat een ander komen om het te doen.
Voorzeker ik kan mijn hand niet opheffen.¹⁷
Al zou ik het doen, kan ik het doen zonder dat het verdort of dat het in een steen verandert?¹⁸
Stromen waterbeken van tranen niet uit mijn ogen?¹⁹

worden, overeenkomstig wat gezegd was: Zo zal uw nageslacht zijn.”

¹²Vertaling van : have I said it, and shall it not come to passe? (*JWW*).

¹³Doet denken aan Genesis 18: 14 Zou er iets voor de HEERE te wonderlijk zijn?

¹⁴Venning refereert hier aan Johannes 10:25 namelijk de opwekking van Lazarus en Jezus getuigenis: Ik ben de Opstanding en het Leven.

¹⁵ Venning verwijst hier naar Lucas 15:24 (*JWW*) gelijkenis van de verloren zoon.

¹⁶In de tekst staat 'intreat' hedendaags Engels is *entreat*.

¹⁷Surely I cannot lift up mine hand.

¹⁸And it I do, shall I not with it may wither or he turned into a stone?

¹⁹Will not these eyes run down with rivers of tears? Vgl. Klaagliederen 3:48.

Och Heer, ik kan niet meer spreken.
Mijn hart zal breken, mijn hand schudden.
Zend maar wie U wilt, o Heer laat *mij* niet gaan.

God

Ja, *jij*, neem *jij* hem en ga *jij* en offer *jij*, niemand anders dan *jij*.²⁰

Abraham

O Heer, nog eenmaal, nog eenmaal en ik zal het doen:
Ik ben oud en alle dagen verzadigd.²¹ Vele reizen achter de rug. Spaar mij een beetje
om mij zo ver als het land *Moria* te gaan.
Laat het (als het dan zo moet zijn) dan maar thuis gedaan worden.

God

Nee Abraham neem nu je zoon, jouw enige zoon Izaak, die je liefhebt
en ga naar het land *Moria* en offer hem daar, nergens anders dan daar.
Dus wat u hebt gezien is niet een geloof in wonderen
maar een wonder van geloof dat iemand die nog veel meer had te zeggen, maar
(uiteindelijk) niets zei maar in de vroege ochtend opstond (nadat hij geslapen had
als hij gekund had om te slapen) zijn ezelen zadelde
en twee van jonge mannen en Izaak zijn zoon nam en het hout klief en opstond
en naar de plaats ging (en tenslotte zou hij onderbroken zijn en hij liet hen met
de ezel achter) en het hout op zijn zoon legde.
Zijn zoon Izaak (hij moet zelf drager van het kruis zijn),
deze onschuldige ziel deed zijn mond open
(niet om te klagen) maar om het één en ander te vragen.
Hij vertelde hem (zou Abraham het zonder een zucht verteld
hebben?) dat God zal voorzien.²²

En wat staat Abraham nu te doen?
Wat anders dan om hem te binden?
Abraham had een bereid hart in uitgestrekte hand of een uitgestrekte hand
met een bereid hart?²³
Wat! Hij legt hem op het altaar!
Tranen, Abraham, tranen
Wat, en hij strekt zijn hand uit

²⁰Yes, *thou*, take *thou* and go *thou* and offer *thou*, non but *thou*.

²¹I am old and full of days. Zie Job 42: 17.

²²Hier een verwijzing naar de kruisdragende Christus. Ook verwijzing naar Jes. 53 waarin staat dat
Hij Zijn mond niet opendeed. Jes. 53 wijst naar de lijdende en plaatsvervangende Christus als het Lam Gods, die in
gehoorzaamheid de straf en de vloek op onze zonden droeg.

Hij vertelde Hem verwijst hier naar Abraham die aan Izaak vertelt dat de Heere zal voorzien.

²³Abraham was thine heart in thine hand or thine hand in thine heart.

en neemt en slacht zijn zoon!
O wonderlijk!

Abraham is bijna zover dat hij zijn hand terug zou trekken of dat hij tot God zou gaan bidden om zijn hand terug te laten trekken dat de Heere uitroept:
O Abraham houd je hand in.
Dit is Abraham, van wie God zegt
Nu weet Ik dat jij Mij vreest en liefhebt
omdat ik zie dat je jouw zoon, jouw enige zoon Mij niet onthouden hebt.
Hoe kunnen we niet anders dan met verwondering en aanbidding tot God zeggen:
Nu weten wij dat U ons liefhebt.
Hoe kunnen we anders zeggen, dat U Uw Zoon- Uw enige Zoon niet onthouden hebt.

Izaak was niet anders dan een schaduw (en het opofferen van Izaak was niet anders dan een schaduw) van de Zoon van God, o wat een blijk van liefde hierin!
Hierin is de liefde van God geopenbaard;
dat God Zijn liefde aanbeveelt - dat God de wereld zo lief had dat Hij *Zijn Zoon* – en dat tot de dood,gegeven heeft opdat Zijn Zoon ons het Leven zou geven.²⁴
Was er ooit liefde zoals van U?
Dat U afstand doet van een Zoon?

Zo kostbaar in Hem zelf, zo kostbaar in Uw ogen?
Wie was Uw *Sabbath*, Uw rust, in Wie U Uw welbehagen heeft en dat ten behoeve voor zondaars
Uw vijanden , die zoveel zij zonden kunnen bedrijven
O HEERE, nooit was er een liefde zoals dat van U!²⁵

Uw liefde, O Heere, voor mij overtreft dat van Abraham voor U.

²⁴Johannes 3: 16 Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.

²⁵Zie ook Hebr. 4: 9 waar de Sabbathrust verwijst naar het verlossingswerk van Christus.

Kanaan' s bloesems oftewel melk en honing²⁶

A

Afflictions (beproevingen).

Soms geeft God Zijn volk een klein beetje pijn om daarmee meer verlichting te geven. Wanneer een Chirurg komt om ons bloed af te laten nemen, we heten hem welkom. We bedanken hem en geven hem vervolgens een honorarium. En zouden wij God niet verwelkomen, wanneer Hij door middel van één of andere beproeving tot ons komt om ons bloed af te nemen en om ons dode vlees af te snijden? Vooral wanneer - laten we zeggen als een meisje, die onder de handen van een Chirurg ligt en we haar zouden vragen hoe zij zo'n vuurdoop zou kunnen verdragen dat zij dan zou antwoorden dat het haar eigen vader is die van haar hield en dat alles voor eigen bestwil is.²⁷ Zij louteren ons voor een paar dagen voor hun eigen heil opdat wij deelgenoten van Zijn heiligheid zouden zijn en zouden we Hem niet zegenen?

God beproeft heiligen, omdat Hij hen liefheeft. De Duivel kwelt hen omdat hij hen haat. God beproeft hen tot hun eigen winst, opdat zij geheiligd en behouden mogen zijn. De Duivel kwelt hen voor hun eigen ondergang met het doel om te zondigen en met het doel om verdoemd te worden. Maar dit is hen tot troost, dat God hen (heiligen) meer liefheeft dan dat de Duivel hen meer kan haten en dat Gods liefde meer goed kan doen dan dat de haat van de Duivel hen schade kan berokkenen en dat God beter in staat is om tot een goed einde te brengen dan dat de Duivel dit kan doen.

HEERE, laat mij een heilige zijn, hoewel ik één ben die beproefd is, maar door U geliefd wordt en de wereld en de Duivel mij haat. Heilig mij zo ik smee U, de verzoeken van Duivel en mijn eigen overtredingen. Ik zal dan weten dat al de dingen mij ten beste keren zal. Ik zal beter af zijn dat zij mij geheiligd worden zodat ik geheiligd ben.

Hij is een gelukkig man, die geslagen is, wanneer de slag een slag van liefde is.²⁸ We hebben liever dat we beproevingen hebben dan dat we meer beproeving zouden hebben als we ervan verstoken zouden zijn.²⁹ Beproevingen zijn tenslotte voor ons ene zegening, wanneer we

²⁶Vertaald uit het Engels R Venning *Canaans Flowers or Milk and Honey* (1658).

Op alfabetische wijze geeft Venning door middel van kernwoorden geestelijk onderwijs.

²⁷Een wat vrije vertaling van : especially when we may say as a maid (who lay under a Surgeon hands, and being asked how she could endure such launching 't was her father who loved her, and did it to do her good.

²⁸Stroak of love oftewel stroke of love.

²⁹Vrije vertaling van That which hath much of our affection when we have it; costs us much affliction when we are without it.

Hier valt heel duidelijk het gebruik van de alliteratie door Venning op om zijn boodschap extra kracht bij te zetten. *Affection* en *Affliction*.

God voor de beproeving God kunnen zegenen. Geheiligde ziektes, kruizen en verliezen zijn beter dan on - geheiligde gezondheid en winst. Beproeving komt zelden zonder een verzoeking, echter een verzoeking komt nooit zonder een beproeving voor de heilige. Het is beter om ingemaakt te zijn in pekels van tegenspoed, dan te verrotten in de honing van voorspoed.³⁰ God heeft Zijn volk evenveel lief wanneer hij hen slaat als wanneer Hij hen stoot. God brengt Zijn volk in verschillende beproevingen opdat zij zou leren ondervinden wat in hun harten jegens Hem (de HEERE) leeft en wat in Zijn (van de HEERE) hart jegens hen leeft. Beproeving doet hypocrisie (schijnheiligheid) ontdekken. Vooralnog is het feit om beproefd te worden nog geen ontdekking van een hypocriet.³¹

Alsufficiency (Algenoegzaamheid)

Al de genoegzaamheid van de heiligen en de genoegzaamheid van alle heiligen, bestaat uit Gods algenoegzaamheid. Wie is genoegzaam met al deze dingen?
Wij zijn bekwaam voor onszelf om één goede gedachten te denken.
Mijn genade is u genoeg.³²

Altar (altaar)

De offers deden of doen het altaar niet heiligen, maar het Altaar heiligt de offers.

Anger (toorn)

Een dronken en toornig mens stemt met beide in, namelijk dat zij niet weten wat zij zeggen en dat zij achteraf niet meer weten wat zij hebben gezegd.
Hij die altijd toornig is op de zonde, zal nooit zondigen in zijn toornigheid.
De wereld is toornig op de heiligen om de reden dat zij niet slechter zijn.
En de heiligen zijn toornig op hen en op zichzelf op het feit dat zij niet beter zijn.³³
Het staat ons niet toe om toornig te zijn op God.
Desalniettemin staat God op het punt om toornig op ons te worden.
Hij die zonder oorzaak toornig is op zijn broeder is eveneens in gevaar of staat onder het oordeel.
Wie is niet eens toornig op zijn broeder wanneer er geen oorzaak is?
Toorn kan nauwelijks stil zijn.
Maar toorn die zich uitsprekt en niet zondigt is bewonderenswaardig.
*Wees boos en zondig niet.*³⁴
Hij die toornig wordt om elk ding wordt om niets toornig.
Zij die de zon over hun wraak onder laten gaan en boos naar bed gaan zijn gelijk aan de mensen die de Duivel als hun bed - partner hebben.

Apparel (kleding)

Er is nauwelijks één zaak waar mannen en vrouwen meer trots over zijn

³⁰Its better to be preserved in the brine of adversity than to rot in the honey of prosperity.

³¹In de kanttekening staat het woord. Advice. Advies.

³²2 Kor. 12: 9 En Hij (De HEERE) heeft tot mij (Paulus) gezegd: "Mijn genade is u genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht."

³³Venning gebruikt expres in op de heiligheid van de gelovige. In plaats van gelovigen gebuikt hij het woord Saints. We zien hier duidelijk de puriteinse overtuiging van Ralph Venning. Dit heiligheidsstreven is door heel dit geschrift duidelijk aanwezig. 'Believers' are 'Saints' als het goed is.

³⁴Efeziërs 4: 26,27 Wordt toornig, en zondigt niet; de zon ga niet onder over uw toornigheid, en geeft den duivel geen plaats.

(tenminste waarin en waarmee zijn hun trots tonen) dan in kleding.³⁵

Desondanks is er ook geen één zaak (behalve dan de zonde zelf) waarover we reden zouden moeten hebben om erover te schamen namelijk onze kleding.

De reden hiervoor is dat het ons vertelt dat wij zondaars zijn.

Adam en zijn vrouw waren naakt en schaamden zich niet voor elkaar.³⁶

Onze versierselen zijn slechts insignes van onze zonde en schaamte.

Het is duidelijk zichtbaar dat dit het doel is, want het in het Hebreeuws wordt het woord voor kleding ook aangeduid voor trouweloosheid en bedriegerij.

Dit toont aan dat wij verraad hebben gepleegd tegen over God; anders was een vijgenblad schort niet nodig geweest om onze naaktheid te bedekken.

Wie kan troost zijn op het zondaar zijn voor God?

Wie kan zijn hart aantreffen om trots te zijn op dat wat hem vertelt dat hij zijn onschuld verloren heeft?

Zeker hij heeft gezondigd in het feit dat hij zichzelf in de schaamte gebracht heeft;

hij zou zich moeten schamen voor zijn zonde. Desondanks is het een schande en een zonde om naakt te gaan. Maar wanneer wij met onze kleding bekleed zijn wij zijn gelijk met kleding met schaamte bekleed.

Appearance (Voorkomen)

Menigeen doet zich rechtschapen voor, ondanks dat zij niet rechtschapen zijn zoals zij zich voordoen. Hoewel gedachten en het hart goed zijn, worden niet het hart en gedachten maar de daden waargenomen. En de hart zal toch met de daden met nauwkeurigheid moeten overeenstemmen?

Wees terughoudend wat zich voor doet maar ziek lijkt te zijn.

Men oordeelt het hart als ziek of onschuldig door datgene wat zij zien, niet wat door hen bedoeld wordt.³⁷

Apostacy (Afvalligheid)

Dit is om te vrezen, dat zij die de heiligen van God verlaten dat zij niet trouw zullen blijven aan de God van de heiligen.

Approbation (Onderzoek)

Het is een goed teken dat een mens er goed aan doen om zich in te spannen om zichzelf te onderzoeken/ beproeven tegenover God en mensen. En vooralsnog beproeft meer overeenkomstig Gods goedkeuring dan dat van mensen.

Atheïsme (Atheïsme)

³⁵Apparel betekent gewaad of kleding.

³⁶Gen 2: 25.

³⁷Te denken valt aan 1 Samuël 16: 7 Doch de Heere zeide tegen Samuël; Zie zijn gestalte niet aan, noch de hoogte zijner statuur, want Ik heb hem verworpen; want het is niet gelijk de mens ziet; want de mens ziet aan, wat voor ogen is, maar de Heere ziet het hart aan.

Het is geen zonde om te denken dat er een God is; maar wat is het een zonde om te denken dat er *geen* God is! Jammer! Zulke stakkers zijn er in de wereld die in hun doen en laten, wellicht niet in woorden, maar in het hart en werken God ontkennen als een werkelijkheid.

Hoewel zij in Hem leven, bewegen en hun bestaan aan hem te danken hebben, zijn / blijven zij toch atheïsten op aarde.³⁸ Maar wanneer zij in de hel komen zullen zij daar geen atheïsten (meer) zijn. Daar zullen zij hun verlorenheid en pijn voelen dat er wel degelijk een God is.

B

Babes (Baby's)

Baby's in Christus zijn te beschouwen als enkel vleeselijke mensen; toch zijn zij niet vleeselijk als mensen die slechts vleeselijk zijn. Zulke mensen zijn niet te beschouwen als baby's en ook niet als baby's in Christus.³⁹

Beauty (Schoonheid)

Christen zouden geen schoonheidsvlekjes moet verdragen (aangezien schoonheidsvlekjes vlekjes van schoonheid zijn. Met het oog op hun schoonheid is het van belang om zonder vlek te zijn.⁴⁰

Begger, Beggery (Bedelaar, bedelarij)

Het is beter om iemands brood met *Lazarus* op aarde te bedelen dan iemands water met de *Rijke* in de hel. Het is beter om pijnlijk in de wereld gefolterd te worden dan in de wereld die komt. Het is beter om van de deur van de *Rijke* naar de boezem van Abraham te gaan, dan van de tafel van de *Rijke* naar de kerker van de Duivel.⁴¹

Believers (Gelovigen)

Zij die geloven gaan geheel voor Christus en Christus is geheel voor hen die geloven.
Zie Christelijk geloof.⁴²

³⁸Zie Handelingen 17: 28 Want in Hem leven wij, en bewegen ons, en zijn wij; gelijk ook enigen van uw poëten gezegd hebben: want wij zijn ook Zijn geslacht.

³⁹Venning werkt dit begrip later uit in zijn latere werk *Remains or Christ school* (1675), waarin hij aangeeft dat er verschillende standen en voortgang van het geestelijke leven valt waar te nemen. Zo zijn er baby's, kinderen, jong volwassenen, volwassenen en oudere (gerijpte) gelovigen.

Zie ook de vertaling van dit werk van Venning. *Leren op de school van Christus* (2012).

Zie ook Galaten 5, waar het gaat over het leven door de Geest of het vlees. Leven met en in of zonder Christus.

⁴⁰Vlek' kan men ook aanduiden met 'zonde'.

⁴¹Zie de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus Lukas 16: 19-31.

⁴²Noot van Venning zie *Christianity Faith*.

Door het gebruik van het Chiasme als stijlfiguur komt de boodschap sterk over.

Believers are all for *Christ*
and *Christ* is all for *believers*.

Better and Best (Beter en best)

Wanneer wij anderen zien als beter dan onszelf, wij zouden niet moeten treuren. Ook zouden wij niet moeten juichen maar treuren dat wij ons zelf niet beter zien. Er zijn zoveel mensen, waarbij andere mensen beter zijn. Zij zijn niet zo goed als andere mensen die beter zijn dan zij. Het zijn (soms) de beste mensen die nergens voor deugen.⁴³

Birth (geboorte)

Sommigen hebben de dag van hun eerste geboorte vervloekt. Maar nooit heeft iemand de dag van zijn tweede of nieuwe geboorte vervloekt. Zij die van het hoogste komaf zijn, zijn zij die van Bovenaf geboren zijn.⁴⁴

Blessings (zegeningen)

Een dankbaar hart voor al Gods zegeningen, is de grootste zegen van al de zegeningen. Sommige menselijke zegeningen zijn veranderd in vervloekingen en sommige vervloekingen zijn in zegeningen veranderd.

Aangezien het de HEERE behaagt om ons te zonder oorzaak te zegenen; hoe veel vreugde zou het ons moeten geven om Hem te zegenen, die ons zo veel redenen geeft om Hem te zegenen.

God geeft niet alleen Zijn volk zegen, wanneer zij zich afkeren van elke ongerechtigheid, maar Hij geeft ook zegen aan hen door elk van hen van hun ongerechtigheden af te wenden.

Wanneer wij echter *onzelf* beginnen te zegenen in onze vreugde, God blaast ze voor ons aangezicht op. Hetzij door ze (zegeningen) van ons af te nemen of ons van hen (zegeningen). Hetzij door dingen achterwege te houden of door het gemak daarvan weg te nemen.⁴⁵

Busybodies (bemoeials)

Wees niet nieuwsgierig noch druk met het onderzoeken van andermans zaken. Hij die zich bezighoudt met zijn eigen zaken, zal al aan zijn eigen zaken genoeg hebben.

C

Calling (roeping)

Elk mens zou een roeping moeten hebben om te volgen en zou moet volgen zijn roeping. Iedereen zou God moeten dienen in zijn roeping en er zijn sommigen wiens roeping het zou moeten zijn om God te dienen. Zoals alle mensen het zouden moet doen, voor sommigen rest niets anders om dit te doen.⁴⁶

⁴³Doet denken aan Filippensen 2: 3 Doet geen ding door twisting of ijdele eer, maar door ootmoedigheid achte de een den ander uitnemender dan zichzelf.

⁴⁴Johannes 3: 3 Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien."

⁴⁵Venning maakt hier een woordspeling *to bless* (zegenen) en *to blast* (opblazen).
V. maakt veelvuldig gebruik van alliteratie.

When we begin to *blesse* our selves in our enjoyments Gods *blast* them to us.

⁴⁶Ook hier weer het gebruik van het chiasme om de boodschap kracht bij te zetten.

Care (zorg; bezorgdheid)

Niemand geeft om smarten, maar niets werkt meer smarten uit dan bezorgdheid.

Voor wie rijk wil zijn, die doordrenkt zichzelf met veel smarten.

Een christen zou zich niet veel moeten bekommeren om wat hij heeft of wat hij niet heeft.

Voor wat hij heeft, zou voor hem moeten zijn alsof hij niet heeft en wat hij niet heeft zou voor hem moeten zijn alsof het hem nooit de zijne zou worden.

Het is niet te verwachten dat zij die bezorgd zijn voor andermans belang, dat zij onbezorgd op hun eigen belang zullen zijn.⁴⁷

Carnal (vleselijk)

Vleselijk mensen hebben die God lief die *zij* maken en haten die God die *hen* heeft gemaakt.

Charity (barmhartigheid)

We zouden genade moeten tonen aan de armen, niet alleen uit medelijden jegens hen, maar uit piëteit (vroomheid) jegens God.⁴⁸ Als hij die niet zorgt voor de ondersteuning van zijn eigen gezin en erger is dan een ongelovige en dus het geloof ontkracht heeft, zorgt ook niet voor de mensen die naakt en behoeftig/ verstoken zijn van dagelijks voedsel. Ook zij hebben het geloof ontkracht (Sam 2).⁴⁹ De ware gelovige moet daarom voor zijn eigen gezin zorgen, zodat hij anderen kan ontlasten en anderen zo kan helpen zonder dat hij zijn eigen gezin schade berokkent.

Hoewel de Barmhartigheid niet zichzelf zoekt zonder aanstoot of aanstoot gevend, barmhartigheid begint thuis. Er is klein verschil in Religie tussen aan de armen niet geven en van de armen af te nemen; tussen niet redden en doden; tussen niet weldoen en kwaad doen; zie als voorbeeld Matheüs 25.⁵⁰ Het eindoordeel moet niet gaan over tegenover zetten van of afnemen of doden,

Every man should have a *calling* to *follow*
and should *follow* his *calling*.

⁴⁷Zie 2 Korinthe 6: 10 Als arm doch vele rijk makende, als niets hebbende en nochtans alles bezittende.

Zie Matheüs 6 over het 'wees niet bezorgd'.

Zie ook 1 Kor. 7: 30 "en die wenen, als niet wenende; en die blijden zijn, als niet blijde zijnde; en die kopen, als niet bezittende"

Het gebruik van het chiasme zien we in de zin: No man cares for sorrows; yet nothing works sorrows more than cares.

⁴⁸Mooie woordspeling van Venning

Not only out of *pitty* to them, but out of *piety* to God.

⁴⁹Verwijzing naar de wandaden van de zonen van Eli.

Vertaling van 'denied the faith'.

⁵⁰Mattheüs 25.: 45 "Dan zal Hij hun antwoorden en zeggen: Voor waar Ik zeg u; Voor zoveel gij dit een van deze minsten (niet) gedaan hebt, zo hebt gij het Mij ook (niet) gedaan."

Dat is hongrigen gevoed naakten gekleed dorstigen drinken gegeven en vreemdelingen geherbergd. (JWW).

maar over het niet helpen van armen. Want dit gaat over zonden van nalatigheid, *omdat het nalaten van het goede inderdaad het plegen van het kwaad is.*⁵¹

Hij die het meeste te geven heeft zou het beste moeten geven aan anderen. Echter hij die het beste geeft doet zichzelf het meest goed. Zie die vol van genade zijn, zouden genadig moeten zijn.

Hij die genadig is jegens heiligen om Christus wil zal beloond worden door Christus om de heiligen wil.

⁵¹The omission of good is the commission of evil.